

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Навчально-науковий інститут філології та журналістики
Кафедра слов'янської та романо-германської філології**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту філології та журналістики

Ольга ШАРАГІНА

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«НАУКОВИЙ ДИСКУРС З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ»
Третій (доктор філософії) рівень вищої освіти**

Освітній рівень **доктор філософії**

Галузь знань **03 гуманітарні науки**

Спеціальність **Філософія**

Освітня програма **Філософія**

Тип дисципліни **обов'язкова**

КИЇВ-2024

Розробник: Юлдашева Л.П., доцент кафедри слов'янської та романо-германської філології, навчально-наукового інституту філології та журналістики Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського, кандидат філологічних наук, доцент

Силабус схвалено на засіданні кафедри слов'янської та романо-германської філології
Протокол від 06 вересня 2024 року № 1.

Завідувач кафедри слов'янської та романо-германської філології Катерина ХОМА

Погоджено:
Гарант освітньої програми Ігор КУДРЯ

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Назва навчальної дисципліни, код в ОНП	«Науковий дискурс української мови», ОКЗ.
Статус навчальної дисципліни	Обов'язкова
Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	1 рік, I семестр
Обсяг навчальної дисципліни: – кількість кредитів – загальна кількість годин <i>аудиторних за видами занять:</i> – практичні заняття – самостійна робота	3 кредити
	90 годин
	24 годин
	66 годин
Вид підсумкового (семестрового) контролю	1 семестр - залік (усний)
Інформація про консультації	Консультації: Щовівторка 12.00-14.00, вул. Дж. Маккейна, 33, каб. 414
Мова викладання	українська
Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Юлдашева Людмила Петрівна, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри слов'янської та романо-германської філології
Контактна інформація викладача	yuldasheva.lyudmyla@tnu.edu.ua
Покликання на силабус на вебсайті Університету	
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
<p>Анотація дисципліни. Курс «Науковий дискурс української мови» належить до професійно зорієнтованих навчальних дисциплін, вивчення яких допоможе науково досконало висловлюватися українською мовою; викладається у 1 семестрі в обсязі 90 годин / 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).</p> <p>Навчальним планом передбачено в рамках курсу для денної форми навчання 24 години аудиторних занять (практичних) і 66 години самостійної роботи.</p> <p>Підготовка докторів філософії – це розвиток загальних та фахових компетентностей для здійснення науково-дослідної, проектно-аналітичної і просвітницької діяльності в галузі психології та педагогіки, а також викладацької роботи.</p> <p>Дисципліна спрямована на здобуття компетентностей, необхідних для ініціювання, організації та проведення комплексних теоретичних досліджень в галузі психології та педагогіки, науково-дослідної та інноваційної діяльності, оволодіння методологією науково-педагогічної роботи, а також проведення власного оригінального наукового дослідження в галузі психології та педагогіки, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.</p> <p>Мета вивчення дисципліни: сформувати наукову культуру усного та писемного дискурсу української мови. У результаті вивчення навчальної дисципліни аспірант повинен:</p>	

знати: ознаки термінів та особливості їх уживання; розуміння наукового дискурсу; стилі української мови; жанри наукового стилю; норми української літературної мови;
оволодіти такими компетентностями: вести розгорнутий монолог з фахової проблематики; оволодіти науковим дискурсом української мови за фахом; виробити власний науковий стиль спілкування й письма; виголошувати наукові тексти українською мовою; здійснювати фаховий аналіз наукового тексту українською мовою.
 Вивчення навчальної дисципліни сприяє формуванню **цілей** через реалізацію загальних компетентностей (ЗК), спеціальних (фахових, предметних) компетентностей (СК) та програмних результатів навчання (РН).

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРИ ВИВЧЕННІ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальні та спеціальні компетентності (ЗК, ФК):

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК2. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК3. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (ФК):

ФК2. Здатність усно і письмово презентувати та обговорювати результати наукових досліджень українською та іноземною мовами, глибоке розуміння іншомовних наукових текстів за напрямом досліджень.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

РН2. Вільно презентувати та обговорювати з фахівцями і нефахівцями результати досліджень, наукові та прикладні проблеми філософії державною та іноземною мовами, оприлюднювати результати досліджень у наукових публікаціях у провідних наукових виданнях.

Пререквізити. Вивчення дисципліни «Науковий дискурс української мови» спирається на знання здобувачів освіти з курсів «Українська мова за професійним спрямуванням», «Філософія».

Постреквізити. Курс «Науковий дискурс української мови» належить до професійно зорієнтованих навчальних дисциплін, вивчення яких допоможе глибше опанувати майбутню професію, допоможе науково досконало висловлюватися українською мовою.

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри слов'янської та романо-германської філології, які безпосередньо проводять заняття, або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою kaf.srgf@tnu.edu.ua.

3. ТЕМАТИКА ТА ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Формат завдання	Кількість годин
Практичні заняття		
РОЗДІЛ 1. Граматичні норми сучасної української мови		
Тема 1.1. Лексичні норми. Норми української літературної мови. Стилі сучасної української мови. Лінгвоцид в Україні. Терміни та їх	1. Ознайомитися з матеріалом.	2

місце в науковому мовленні. Професійна лексика. Типові лексичні помилки в науковому стилі.	2. Створити конспект заняття.	
Тема 1.2. Граматичні норми. Граматичні норми іменників. Граматичні норми прикметників. Особливості вживання дієслівних форм у науковому стилі. Нормативність уживання прийменників у наукових текстах.	1. Ознайомитися з матеріалом. 2. Створити конспект.	2
Тема 1.3. Синтаксичні норми. Синтаксичні конструкції в науковому стилі. Нормативність уживання сурядних і підрядних сполучників у наукових текстах.	1. Ознайомитися з матеріалом. 2. Створити конспект.	2
РОЗДІЛ 2. Жанри наукового дискурсу		
Тема 2.1. Поняття про науковий дискурс. Розуміння тексту й дискурсу. Потрактування наукового дискурсу. Ознаки наукового дискурсу.	1. Ознайомитися з матеріалом. 2. Створити конспект.	2
Тема 2.2. Первинні наукові жанри. Сутність жанрів наукової комунікації. Наукова стаття. Комунікативні цілі статті. Вимоги до статті. Монографія. Дисертація.	1. Ознайомитися з матеріалом. 2. Створити конспект.	4
Тема 2.3. Вторинні жанри наукової комунікації. Рецензія. Відгук. Анотація. Автореферат. Тези. Підручник.	1. Ознайомитися з матеріалом. 2. Створити конспект.	4
РОЗДІЛ 3. Академічна риторика.		
Тема 3.1. Види публічного мовлення. Академічне мовлення. Жанри публічного мовлення. Вимоги до академічного дискурсу.	1. Ознайомитися з матеріалом. 2. Створити конспект.	4
Тема 3.2. Науковий етикет. Поняття культури мовлення. Академічна доброчесність. Мовленнєво-етикетні вимоги до наукового дискурсу. Етикетні норми сучасної ділової людини.	1. Ознайомитися з матеріалом. 2. Створити конспект.	4
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ		
Самостійна робота		
РОЗДІЛ 2. Жанри наукового дискурсу.		
Тема 2.3. Вторинні жанри наукової комунікації.	1. Підготувати рецензію на дисертацію / відгук про автореферат (20 балів). 2. Матеріали Теми 2.3.	
РОЗДІЛ 3. Академічна риторика.		
Тема 3.2. Науковий етикет.	1. Підготувати й виголосити наукову	

	промову за темою своєї дисертації (20 балів). 2. Матеріали Теми 3.2.
--	---

3. ТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У режимі очного / дистанційного навчання вивчення навчальної дисципліни «**НАУКОВИЙ ДИСКУРС УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**» передбачає відвідування навчальних занять та / або доєднання кожного здобувача до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для обміну думками.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає доєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувачу вищої освіти пропонується самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету.

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань;
- виконання домашніх завдань;
- виконання завдань самостійної роботи тощо.

У режимі очного навчання програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності передбачає:

- пакет програмних продуктів Microsoft Office;
- мультимедійний проектор;
- комп'ютер/ноутбук/планшет;
- інтерактивні дошки;
- наявність персонального комп'ютера (мультимедійного проектора, планшета, інтерактивної дошки тощо).

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Дотримання принципів академічної доброчесності. Не толеруються жодні форми порушення академічної доброчесності. Очікується, що роботи здобувачів вищої освіти будуть самостійними, їхніми власними оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей.

Під час виконання письмових контрольних робіт, тестування, підготовки до відповіді на екзамені користування зовнішніми джерелами інформації заборонено. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача вищої освіти є підставою для незарахування роботи викладачем.

Дотримання принципів та норм етики. Під час занять здобувачі вищої освіти діють із позицій академічної доброчесності, професійної етики, дотримуються правил внутрішнього розпорядку ТНУ ім. В.І. Вернадського. Поводяться толерантно, доброзичливо та виважено у спілкуванні між собою та викладачами.

Відвідування занять. Здобувачі вищої освіти повинні відвідувати всі лекції, семінарські / практичні заняття з навчальної дисципліни та інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Недопустимі пропуски та запізнення на заняття без

вагомих причин, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття/контрольного заходу без дозволу викладача. Критично сприймається несвоєчасне виконання поставленого завдання, терміни захисту індивідуального завдання (у контексті самостійної роботи), терміни ліквідації заборгованості.

До семестрового контролю будуть допущені ті студенти, які набрали не менше ніж 40 б. (робота на семінарах, самостійна, індивідуальна робота). Решту балів студент може набрати на підсумковому контролі, відповівши на два теоретичних питання (із переліку питань до підсумкового контролю), кожне з яких може бути оцінене максимально на 10 б., і виконавши два практичних завдання, кожне з яких може бути оцінене максимально на 10 б.; разом – 40 б. Окрім цього, до семестрового контролю не будуть допущені ті студенти, які без поважних причин пропустили більше ніж 50 % лекційних та більше ніж 50 % семінарських / практичних занять.

Для дистанційної форми навчання обов'язковим є: доєднання до не менше ніж 50 % лекційних та не менше ніж 50 % семінарських / практичних занять; присутність на заняттях з увімкненою камерою; навчально-наукова активність студента на кожному семінарі, коли здобувач вищої освіти присутній в онлайн-форматі.

Політика дедлайну. Студенти зобов'язані дотримуватися термінів, передбачених курсом і визначених для виконання всіх видів робіт.

Порядок відпрацювання пропущених занять. Відпрацювання пропущених занять без поважної причини відбувається згідно з графіком відпрацювань та консультацій. Відпрацювання пропущених занять з поважної причини може проводитися також у будь-який зручний для викладача час.

Перескладання підсумкової оцінки з метою її підвищення не допускається, крім ситуацій, передбачених нормативними документами ТНУ ім. В.І. Вернадського, або неявки на підсумковий контроль з поважної причини.

5. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Підсумковий контроль (залік)			Сума балів - 100						
Кіл-ть балів за кожен вид роботи									
Розділ 1			Розділ 2			Розділ 3			
Пр 1.1	Пр 1.2	Пр 1.3	Пр 2.1	Пр 2.2	Пр 2.3	Пр 3.1	Пр 3.2	Сам 2.3	Сам 3.2
5	5	5	5	10	10	10	10	20	20

Пр – практичне заняття;
Сам – самостійна робота.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Вимоги до знань та умінь студентів	Максимальна кількість балів, оцінка за шкалою ECTS
Повно й ґрунтовно володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого. Простежувався зв'язок теоретичного матеріалу з практикою.	А: 90 – 100 б.

Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом, в логічній послідовності передає знання першого та другого модуля з відповідним аналізом й узагальненням вивченого.	В: 80 – 89 б.
Свідомо володіє знаннями, фактичною інформацією та поняттєвим апаратом. Проте відсутня логічна послідовність у викладі матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	С: 75 – 79 б.
Знання модулів передаються зазубреними з підручників (з конспекту) фразами. Відсутня логічна послідовність у викладі навчального матеріалу, відсутні певні висновки щодо викладеної інформації.	Д: 66 – 74 б.
Знання модуля передаються тільки за допомогою певних питань з боку викладача.	Е: 60 – 65 б.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ (основна, допоміжна література, інформаційні ресурси в мережі Інтернет)

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р. Київ: Право, 2001. 47 с.
2. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII : станом на 18 берез. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
3. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація: Підручник. К.: Центр навчальної літератури, 2004. С. 144-148.
4. Вітченко А.О., Вітченко А.Ю. Основи наукових досліджень у вищій школі : Підручник. К.: ФОП Ямчинський О.В., 2020. 272 с.
5. Дудик П.С. Синтаксис української мови: підруч. Для студентів ВНЗ. К.: Академія, 2010. 384 с.
6. Культура наукової мови: [навчальний посібник] / Н.О. Лисенко, Н.В. Піддубна, О.О. Тележкіна. Харків: ВНФаУ, 2013. 271 с.
7. Методологія наукових досліджень у галузі: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» Уклад.: Н.І.Бурау, В.С.Антонюк, Д.О.Півторак. Електронні текстові дані (1 файл: 0,4 Мб.). К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2021. 58 с.
8. Методологія наукових досліджень : підручник / О.Г.Данильян, О.П.Дзьобань. Харків: Право, 2019. 368 с.
9. Основи наукових досліджень: навчальний посібник / Марта Мальська, Наталія Паньків. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 226 с.
10. Основи наукових досліджень. Курс лекцій. [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 172 Електронні комунікації та радіотехніка / О.Б.Шарпан (уклад.); КПІ ім. Ігоря Сікорського. Електронні текстові дані (1 файл 348 Кб, 4.58 авт. аркушів). К.: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. 89 с.
11. Пономарів О.Д. Культура слова: Мовностилістичні поради: Навч. посібник. К.: Либідь, 2001. 240 с.
12. Сардак С.Е. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Донецьк: ДГУ, 2018. 103 с.
13. Чмиленко Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Донецьк: РВВ ДНУ, 2014. 48 с.
14. Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови: Підручник для студентів ВНЗ. 2-е

вид., допов. К.: Академія, 2010. 408 с.

Додаткові

1. Гринчишин Д., Капелюшний А. Словник-довідник з культури української мови. К.: Знання, 2004. 367 с.
2. Куц Н. Проблема аналітизму прийменникових конструкцій у сучасному мовознавстві // Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології: зб. наук. праць [За заг. ред. проф. В.А.Глушенка]. Слов'янськ: Видавництво Б.І.Маторіна, 2016. Випуск 3. С. 146-152.
3. Сербенська О.Н. Культура усного мовлення. Практикум: Навч. посіб. Київ, 2004. 216 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. "Мова інфо": <http://www.mova.info/>
3. Словники на mova.info: <http://www.mova.info/Page.aspx?l1=61>
4. Український лінгвістичний портал: <http://ulif.org.ua>
5. Lingvo Online – безкоштовний онлайн-словник. Російсько-англійський, українсько-англійський, тлумачний український словник та інші словники безкоштовно: <http://www.lingvo.ua/uk>
6. Словник іншомовних слів: <http://www.pcdigest.net/ures/book/sis.shtml>
7. Українська Вікіпедія. Вільна енциклопедія: http://uk.wikipedia.org/wiki/Головна_стаття
8. Я розмовляю українською. Антисуржик: <http://www.arkas-proswita.iatp.org.ua/>
9. Українські онлайнні словники. Лінгвістичні мовні ресурси та розваги: <http://lingresua.tripod.com/>
10. Українські неологізми: <http://words.volyn.net/>
11. Електронна бібліотека "Чтиво": www.chtyvo.org.ua
12. Онлайн словники та онлайн перекладачі: http://www.unika.in.ua/ua/dic_ua.php
13. Короткий словник лінгвістичних та перекладацьких термінів (Бик І.С.): <http://www.franko.lviv.ua/faculty/intrel/tpp/glossary.htm>
14. Бібліотека "Ізборник". Наукові праці з мовознавства: <http://litopys.org.ua/links/inmovozn.htm>
15. Лінгвістичний форум: <http://lingvoforum.net/>
16. Сайт Лінгвістичного музею Київського національного університету імені Тараса Шевченка: <http://www.langs.com.ua/>
17. Електронна бібліотека Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка: <http://journalib.univ.kiev.ua/>
18. Словники он-лайн (100 видатних українців; Неправильно – правильно [Волощак М.]; Орфографічний словник української мови; Словник синонімів української мови; Словник фразеологічних синонімів та ін.): <http://www.rozum.org.ua/>
19. Словник української мови (в 11 томах): онлайн-версія: <http://sum.in.ua/>

ДОДАТОК А

Перелік питань для підготовки до підсумкового контролю (заліку) з дисципліни «Науковий дискурс української мови»

1. Норми української літературної мови.
2. Стили сучасної української мови.
3. Лінгвоцид в Україні.
4. Терміни та їх місце в науковому мовленні.
5. Професійна лексика.
6. Типові лексичні помилки в науковому стилі.
7. Граматичні норми іменників.
8. Граматичні норми прикметників.
9. Особливості вживання дієслівних форм у науковому стилі.
10. Нормативність уживання прийменників у наукових текстах.
11. Синтаксичні конструкції в науковому стилі.
12. Нормативність уживання сурядних і підрядних сполучників у наукових текстах.
13. Розуміння тексту й дискурсу.
14. Потрактування наукового дискурсу. Ознаки наукового дискурсу.
15. Сутність жанрів наукової комунікації.
16. Наукова стаття. Вимоги до статті.
17. Монографія.
18. Дисертація.
19. Рецензія.
20. Відгук.
21. Анотація.
22. Автореферат.
23. Тези.
24. Підручник.
25. Академічне мовлення.
26. Поняття про академічний дискурс.
27. Поняття культури мовлення.
28. Академічна доброчесність.
29. Мовленнєво-етикетні вимоги до наукового дискурсу.
30. Етикетні норми сучасної ділової людини.